

TONEEL / PERFORMANCE

4.48 - Sarah J_Kane

SARA DEBOSSCHERE / MARC VANRUNXT/DE ROOVERS & KUNST/WERK

Ronddolen in een psychose

Sarah Kane schreef het stuk '4.48 Psychosis' in 1998. Ze was toen een rijzende ster in de Britse theaterwereld, maar ook een rebel die leed onder depressies en zelfmoordgedachten. Kort daarna pleegde ze ook zelfmoord. Het stuk kreeg daardoor een mythische status, als een verslag voor de feiten. Het stuk is echter vooral een aangrijpende, en literair erg sterke verkenning van de psychotische ervaring van de wereld. Actrice Sara Debosschere en choreograaf Marc Vanrunxt proberen die kwaliteit zichtbaar en tastbaar te maken in '4.48 - Sarah J_Kane', hun encensering van dit stuk. Ze betrokken er danser Robson Ledesma bij.

Pieter TJonck

Pieter TJonck
Gezien op 04 maart 2023
NTGent, Minnemeers

Uw steun is welkom

Pzazz.theater vraagt veel tijd en inzet van een grote groep mensen. Dat kost geld. Talrijke organisaties steunen ons, maar zonder jouw bijdrage als abonnee komen we niet rond als we medewerkers eerlijk willen betalen. Uw steun is van vitaal belang en betekent dat we onafhankelijk recensies over de podiumkunsten kunnen blijven schrijven. Alvast bedankt!

groot, langwerpige paneel het lijkt wel een abstracte doek in lichtgrijze tinten het licht van een batterij spots en verspreidt zo een zacht licht over de vloer. Een vloeilamp, vlak boven de vacht, en een beweegbare spot zijn de enige andere lichtbronnen.

Sara Debosschere en Robson Ledesma wandelen die ruimte binnen zoals muzikanten dat doen: een klein beetje plechtig, maar wel als zichzelf, niet als personage. Ze dragen beide een zelfde lange, mouwloze tuniek. Bij Debosschere is die vaalgroen, bij Ledesma antracietkleurig. Aan de rand van de pels staan ze stil en kijken ons even aan. 'Je hebt vrienden. Je hebt veel vrienden' zegt Debosschere op neutrale toon. Ledesma zegt het haar na in het Engels, :

Zo glijp je bijna ongemerkt binnen in het relaas van een nakende psychose. Die begint met een angstdroom over een vloer van kakkerlakken die wegzakt die spreekt is nochtans lucide: ze beseft dat ze geen vat meer heeft op wat er in haar hoofd omgaat. Ze spreekt over een laatste flits licht voor het definitief wordt.

Er klinkt veel zelfhaat door in haar woorden. Ze klaagt erover dat ze niet kan liefhebben, maar ook dat niemand haar kan begrijpen in haar staat. In terloop toevoegingen gaat het ook over een ongelukkige jeugd, wat haar dan weer brengt tot een scheldtirade tegen een God die ons gedumpt heeft in een wereld van betekenis, zonder ons daarvan op de hoogte te stellen.

Debosschere blijft lange tijd zichzelf, de speler die de tekst exploreert

Debosschere spreekt die stroom van woorden aanvankelijk behoedzaam uit, alsof ze die nog aan het proeven was. Je luistert naar wonderlijke, over elk struikelende, maar soms briljante, zinnen, zonder een patroon of een verhaal te horen. Debosschere wordt ook geen personage à la Sarah Kane: ze blijft zichzelf, de speler die de tekst exploreert.

Haar tekstzeggingswijze krijgt een tegenvorm in de bewegingen van Ledesma. Hij cirkelt rond de vloer als een schaduw, behoedzaam, vluchtig. Hij kon wel staan wat tot wanhoop van de schrijfster onuitgesproken blijft in de tekst.

Soms neemt Debosschere mee een duik in die wereld zonder woorden. Al vroeg in het stuk voert ze met Ledesma een reeks rituele armbewegingen uit. Ze dan tegenover elkaar aan weerszijden van de witte pelsvloer. Ze reiken met de handen naar elkaar, spreiden ze uitnodigend zijwaarts, brengen ze na elkaar raken doen ze elkaar niet. Later zal Ledesma zich over Debosschere buigen als ze neerligt op de vloer als om haar te omhelzen, wat hij ook dan doet.

Het lijkt me niet dat zo'n beelden ons iets willen uitleggen. Maar suggestief zijn ze wel: het is alsof je ziet hoe de vertelster de mensen om haar heen, of zij de wereld om haar heen, als ver weg, onaanraakbaar, onbegrijpelijk begint te ervaren. wordt. Een ijle vrouwenstem op de achtergrond versterkt dat gevoel. 'feel me, touch me, hear me' zingt ze telkens weer, met een overduidelijke verwijzing naar het psychotische hoofdpersonage in 'Tommy' van The Who uit

Door die abstracte tekstbehandeling ontgaat je als kijker lange tijd dat er diverse personages, vooral psychiaters, in het stuk opduiken. Dat blijkt pas echt in het stuk, ergens voorbij de helft, lijkt te herbeginnen, met de woorden 'Je hebt vrienden. Je hebt veel vrienden'. Pas dan begrijp je dat een dokter die uitsprekt moet in te pompen: 'Als je zoveel vrienden hebt die om je geven, dan moet er toch iets in jou zijn dat je de moeite waard maakt?'

Vanaf nu wordt Debosschere vaker, en duidelijker, wel een personage: de schrijfster die een psychose beleeft tegenover haar dokters. Daar voert de vroeger verbittert gesprek mee. Ze haat hun gespeelde begrip, ze haat hun vruchteloze remedies, ze haat de oefeningen achterwaarts tellen in stappen van ze bijvoorbeeld die niet helpen en blijf geven van hun fundamentele onbegrip.

Toch krijgen die personages nooit scherpe contouren: je blijft vooral de actrice zien die probeert de volle betekenis van de tekst te pakken, te betrappen de 'faits divers' te verduidelijken. Daar miste ik als kijker wel iets: het bemoeilijkte voor mij de inleving in de complexe tekst. Een personage is toch altijd aanknopingspunt dan.

Op het einde klinken op de achtergrond de eerste schuchtere gitaarakkoorden van 'Rock'n Roll Suicide' van David Bowie tientallen keren na elkaar. Pas in het stuk Debosschere en Ledesma achterover zakken ze liggen er voor dood breekt de song door. Het is een ongewoon moment, want je beseft plots dat Bowie al deze thema's aanraakte als Kane. Onvermogen om te zeggen wat er in je omgaat, eenzaamheid, zelfmoordgedachten, wanhopig verlangen naar contact er allemaal in.

Na de laatste doordringende uithaal van de strijkers in de song valt een zware stilte. Toch is het laatste woord dan niet gezegd. Plots komt Debosschere terug overeind, kijkt ons met haar grote ogen aan en roept bijna: 'Doe de gordijnen open'. De gordijnen achter en opzij van het podium blijven echter doodstil de spanning tussen die hartenkreet en de onverschilligheid van de ruimte zit de spanning en zelfs de hele betekenis van deze encensering.

Uw steun is welkom

Pzazz.theater vraagt veel tijd en inzet van een grote groep mensen. Dat kost geld. Talrijke organisaties steunen ons, maar zonder jouw bijdrage als abonnee komen we niet rond als we medewerkers eerlijk willen betalen. Uw steun is van vitaal belang en betekent dat we onafhankelijk recensies over de podiumkunsten kunnen blijven schrijven. Alvast bedankt!

ABONNEREN

LOGIN

HET NIEUWSTEDELIJK

PARTNER PZAZZ VZW

PARTNER PZAZZ VZW

Uw steun is welkom

Pzazz.theater vraagt veel tijd en inzet van een grote groep mensen. Dat kost geld. Talrijke organisaties steunen ons, maar zonder jouw bijdrage als abonnee komen we niet rond als we medewerkers eerlijk willen betalen. Uw steun is van vitaal belang en betekent dat we onafhankelijk recensies over de podiumkunsten kunnen blijven schrijven. Alvast bedankt!

[ABONNEREN](#)[LOGIN](#)

Hier uw aankondiging?

© PZAZZ 2023
ALGEMENE VOORWAARDEN
DESIGN & DEVELOPMENT BY CATAPULT

Uw steun is welkom

Pzazz.theater vraagt veel tijd en inzet van een grote groep mensen. Dat kost geld. Talrijke organisaties steunen ons, maar zonder jouw bijdrage als abonnee komen we niet rond als we medewerkers eerlijk willen betalen. Uw steun is van vitaal belang en betekent dat we onafhankelijk recensies over de podiumkunsten kunnen blijven schrijven. Alvast bedankt!

[ABONNEREN](#)[LOGIN](#)

